

УДК 314.84 (477)

Пугачова М.В.¹

¹ д.е.н., гол. наук. співробітник Інституту демографії та досліджень якості життя ім. Михайла Птухи НАН України

ВИКОРИСТАННЯ РЕЄСТРІВ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

З початком російсько-української війни перед українським суспільством та кожним мешканцем України постали нові виклики, що стосуються збереження життя і здоров'я, забезпечення соціальними послугами, можливості отримати освіту в умовах війни. Саме стійкість не тільки війська на фронті, але й цивільного населення як у прифронтових зонах, так і вглибині території країни суттєво впливають на функціонування держави. Але останнім часом у дослідженнях і публікаціях частіше використовується термін «резилієнтність» (англ. – resilience). Він прийшов із галузі фізики спочатку до психології (для дослідження ментального здоров'я людини) [1–3], а наразі вже – до різних сфер, включаючи економіку, освіту, охорону здоров'я, адміністративне управління, демографію [4, 5]. Його прямий переклад – «стійкість», «пружність», «еластичність», але більшістю дослідників він трактується в значно ширшому сенсі – як можливість протистояти загрозам і відновлюватися після негативних впливів. Особливе значення під час війни, на нашу думку, має резилієнтність саме якості життя населення, яку можна оцінювати як матеріальне, духовне та психологічне благополуччя людей.

Сучасний стан розвитку суспільства, що накопичило великі обсяги інформації, переважно у цифровому вигляді в електронних реєстрах і базах даних (електронних інформаційних ресурсах – ЕІР), як державних органів, так і інших юридичних осіб (зокрема – банків, приватних пенсійних фондів і лікарень, благодійних фондів тощо), дозволяє досліджувати різні сфери його функціонування з використанням цих ресурсів.

Оцінювання резилієнтності якості життя населення можна здійснити на підставі інформації кількох ЕІР залежно від досліджуваної сфери функціонування та для визначення реєстраційних відомостей щодо населення:

- Єдиного державного демографічного реєстру (ЄДДР), реєстрів територіальних громад (РТГ), Єдиного державного реєстру адрес і Єдиного державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб (ВПО), Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (ДРФО) – для отримання реєстраційних відомостей щодо населення;
- Інтегрованої міжвідомчої інформаційно-комунікаційної системи

щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон («Аркан») – з метою уточнення інформації щодо осіб, які залишили територію України;

- Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) – для визначення доступності освіти та освіченості населення за віковими та статевими групами в умовах війни;

- Електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ) – для визначення доступності населення до медичних послуг.

Слід зазначити, що через відсутність єдиного ідентифікаційного коду фізичних осіб існує проблема встановлення взаємозв'язку між реєстрами. Але її можна вирішити шляхом запровадження складних ключів пошуку, що можуть містити унікальний номер запису (УНЗР) в ЄДДР, РНОКПП, реквізити паспорту (або інших посвідчень особи) тощо. Ці ключі дозволяють безпосередньо ідентифікувати фізичну особу у різних ЕІР. Після формування визначених для дослідження груп населення можна аналізувати резилієнтність якості життя за певною сферою, використовуючи дані відповідних ЕІР.

Наприклад, для оцінювання резилієнтності якості життя демографічної групи «діти» (особи віком 0–14 років) у галузі охорони здоров'я необхідно поєднати інформацію ЄДДР, РТГ, Єдиного державного реєстру адрес, Єдиної інформаційної бази даних про ВПО, Державного реєстру актів цивільного стану громадян і, що наразі дуже важливо – Інтегрованої міжвідомчої інформаційно-комунікаційної системи щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон («Аркан»), яка ймовірно містить дані щодо кількості дітей, вивезених за кордон під час війни, – для отримання повної картини щодо складу цієї демографічної групи, уникнувши дублювання інформації. Прив'язавши отриману узагальнену інформацію щодо групи «діти» до відповідних реєстрів інфекційних захворювань та причин смерті (що містяться в Центральній базі даних ЕСОЗ) за визначений період, можна оцінити, наскільки інфекційні хвороби впливають на смертність дітей під час війни, а отже – оцінити резилієнтність демографічної групи «діти» у сфері охорони здоров'я. Порівнявши інформацію в динаміці, можна отримати уявлення щодо змін стану резилієнтності, наприклад, у доковідний і ковідний періоди або довоєнний період і під час війни.

Слід зазначити, що для забезпечення моніторингу необхідної інформації з визначеною періодичністю (щоденно, щотижнево, щомісячно тощо) з метою дослідження резилієнтності якості життя населення можна використовувати практично усі наведені вище ЕІР. Це обумовлено тим, що дані усіх наведених вище ЕІР, крім медичних і освітніх, оновлюються постійно під час проведення реєстраційних дій; у відповідних реєстрах Центральної бази даних ЕСОЗ – постійно під час надання медичної

допомоги. Щодо більшості реєстрів ЄДЕБО, то актуалізація даних у них пов'язана з навчальними процесами в учбових закладах: Реєстр документів про освіту оновлюється більш ніж один раз на день, оскільки дані надходять з освітніх закладів, які вносять інформацію після видачі документа про освіту; Реєстр студентських квитків – в міру надходження інформації про студента; Реєстри сертифікатів ЗНО та національного мультитиппредметного тесту – кожного року протягом кампанії складання тесту.

Важливим тут також є можливість доступу до цих ЕІР для органів державної влади та місцевого самоврядування з метою забезпечення стійкості фізичних осіб, територіальних громад і регіонів під час воєнних дій та післявоєнного періоду.

Отже, сучасні інформаційні технології та швидкі темпи цифровізації державного сектору, що спостерігаються в Україні в останні роки, надають змогу опрацьовувати великі обсяги інформації про населення для різних управлінських цілей. Оцінювання резилієнтності якості життя, яка має різні виміри, безперечно ґрунтується на застосуванні інтегрованої системи електронних інформаційних ресурсів, що містять інформацію про населення. Це як реєстри з ідентифікаційними даними щодо фізичної особи, так і ЕІР з інформацією, що характеризує певний вимір резилієнтності якості населення. І наразі, хоча й отримання такої інформації може відбуватись з деякими труднощами, але вона дає змогу створити інформаційну базу оцінювання резилієнтності якості життя населення у цілому по країні або для визначених груп, що особливо важливо у воєнний та післявоєнний періоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Психологічна_резилентність. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Психологічна_резилентність (дата звернення: 14.10.2023). – Назва з екрана.
2. Southwick S., Charney D. Resilience. *Cambridge University Press*. 2012. URL: <https://www.perlego.com/book/4224804/resilience-the-science-of-mastering-lifes-greatest-challenges-pdf>
3. Perry B.D., Winfrey O. What Happened To You?: Conversations on Trauma, Resilience, and Healing. *Flatiron Books: An Oprah Book*. 2021. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/53238858-what-happened-to-you>
4. Saputro G., Suwito S. Economic Resilience In Asymmetric Warfare. *Jurnal Pertahanan: Media Informasi ttg Kajian & Strategi Pertahanan yang Mengedepankan Identity, Nasionalism & Integrity*. 2022. 8(1). Pp. 109-117. <https://doi.org/10.33172/jp.v8i1.1587>
5. De Souza R.-M. Demographic Resilience: Linking Population Dynamics, the Environment, and Security. *The SAIS Review of International Affairs, Johns Hopkins University Press*. 2015. Vol. 35, № 1. Pp. 17–27. <https://doi.org/10.1353/sais.2015.0017>